

Képzőművészeti Szemle

A **Nemzeti Szalon** hetvenhetedik csoportkiállítása meglehetősen heterogén társaságot, négy festőt és egy keramikust fogadott magába. *Bardócz Árpád* képei olyanok, mint amilyenek előtt azt szoktuk kérdezni: miért is festették ezeket? Hiszen magasabb esztétikai célt nem szolgálnak. Lehet, bár erre nincs szükség, hogy *Bardócz* képei így egymásmellett a különböző, legellentéteesebb irányzatokat akarták bemutatni. Az egyik vászon *gaugaines*, a másik *Iványi Grünwaldot* utánozza, a harmadik van *dongenes* édeskes pasztell, a negyedik ötven év előtti *naturalizmus* stb. Van itt minden, csak egységes művészeti felfogás és maga *Bardócz* nincs jelen. *Corini Margit* plakátokon és újságokban előre jelezte, hogy megjön az „éjszakai Páris festője”. Izgalommal vártuk és izgalmunk még ma sem múlt el. Mindennek *M. de Corini* (képein így írja alá magát) az oka. A festést mi, csendes vidékiek másképp képzeltük. A párisi piktura eddig úgy élt bennünk, mint ahogy *Derain*, *Picasso*, *Denise* és egyéb szegény smokk piktorocskák csinálják. *M. de Corini* képeiről azonban az derül ki, hogy sneidigen és vastagon felkenik a kocsikenőcsöt, egy kis cinóbert a fülbe s ha a monokli — mert a művésznő önarcképén monoklit hord — ott a jobbszemen, kész a párisi kép. (Kétszer is megnéztük a katalógusban, mindössze 5000 P. az ára.) Ennek ellenére, hogy maradiak és már csak *Matisse*-pártiak vagyunk, ha Párisról van szó, bizarnnak, különcködőnek tartjuk ezt a festést, amellyel jól-rosszul leplezi gyenge rajzbeli, festői készségét. Sőt mi túrés-tagadás, az aszfaltnak használatát sem tartjuk komoly festői eljárásnak. Ma már minden festékes inas tudja, hogy a bitumen használata folytán a képek rövid időn belül megsemmisülnek. Persze ezt nem azért mondjuk, mintha sajnálnánk ezeket az éjszakai képeket. *Kohán György* öles nagy szénrajzokat állított ki, melyek igen expresszívek. Csak a megokolatlanul nagy méretek ellen van kifogásunk. Kis fametszetek is kifejezhetnék volna mindezt. A negyedik festő *Némethy Béla*, a társaság legtehetségesebb tagja. Jó festői ízléssel fejezi ki mondanivalóit. Dolgain látszik, hogy kegyelettel fest. Vallásos tárgyú kompozíciói közül kiemeljük kis vázlatát, *Mózes* jelenését és *Jézus* mennybemenetelét. *Rahmer Mária* groteszk kerámiái ötletnélküliek, egyformák, unalmasak, *Bécset* utánozók. A vallásos érzületet is sértik. A Három királyok és *Szűz Mária* ilyen módon való ábrázolása torzszülemény, meggondolatlan, éretlen élc.

A **Tamás Galériában** *Schubert Ernő* állította ki munkáit. Megvalljuk, első benyomásra festményei faszcinálóak, de ha mélyére nézünk pikturájának, látjuk, hogy ebben a tehetséges festőben, aki alapos felkészültséggel és egyéni formáló erővel rendelkezik, a belső meggyőződés mégis hiányzik. A kubisztikus absztrakt naturalizmus, amelyet ő valami furcsa, kiméletlen anyagszerűséggel vegyít, százszázalékos meggyőződést kíván. Az ilyenfajta képek nem készülhetnek receptre, mert különben csak játék vagy konvencionális frázis lesz belőlük. A játékot, a grimaszt a régebbi művészet sem tűrte meg, annál kevésbé a ma művészete. Erőteljes és okos színezése, kitűnő formalátása, biztos rajza komoly felkészültséget jelent. Mindez hasznos eszköze is a festészetnek, de még nem művészet!

A Munkácsy-céh idei sorsolási vására az **Ernst múzeumban** jól sikerült. A kiállításon nagy számban akadt jó műtárgy s a rossz gazdasági viszonyok ellenére még szép bevétele is volt a Céhnek. Már pedig ez az egyesülés elsősorban azért jött létre, hogy a művészek anyagilag is segítsen. A kiállított képek, szobrok nagy része már szerepelt kiállításokon, így csak a még eddig nem látottakról beszélünk. Hatásos színpadi pózzal telítette képét *Vydai Breuner Nándor*. *Kernstock Károly* festményei a nagy művésznek kicsinyben is szeretettel való elmélyülését mutatják. *Pólya Iván* figurális képeivel más oldalról mutatkozik itt be. Az egyikben finom koloritját, másik képén odavetett merészségét dicsérik. Új úton halad *Pekáry István*. Külön világát, naiv magyar meseköltészetét varázsolja elének két bűbajos képén. *Aba Novák Vilmos* kis, igénytelen méretű portréja megérdemelné, hogy hosszasan beszéljünk róla és a legnagyobbakkal hasonlítsuk össze. *Bazilidesz Sándor* mindenkitől eltérő finomsággal szemlélteti festői érzelmeit. Madonnája képpé komponált ima. *Barcsay Jenő* konstruktív vízióit egyszerű, erőteljes, keresetlen eszközökkel maradéktalanul fejezi ki. *Patkó Károly* csupa erő. Színezése épúgy mint rajza vagy kompozíciója, a lehető legbiztosabb. Képeinek átütő ereje van s a nehéz konkurrencia ellenére könnyen kiválik a tömegből. *Paizs Goebel Jenő* különös álmok álmodója. Egy szebb világba ragad bennünket. Ugró nyestjei, a liliomos vörös iriszek, sárgavirágos mezői a XVI. századbeli vadászszőnyegekön látható földöntúli szép tájakhoz hasonlók. Mintha a Paradicsom akarna lenni. *Emőd Aurél* aktivitással festett „színes“ festménye egyéni hangú. *H. Mattioni Eszter* talentumos piktúrája mindinkább határozottabbá válik. Ezt talán a temperára való áttérés segíti elő, amely egyszerű kifejező eszköze. *Medveczky Jenő*, a kiállítás „fenegyereke“ csak nem akar a kispolgári ízlésnek megfelelőt festeni. Szerencsére vannak megértői is. *Istókovics Kálmán* minden képe jóval több mint romantika. *Herman Lipót* vezet valórnelküliségével. *Glatz Oszkár* sablonos. *Márk Lajos* vászna zavaros rajzú, piszkos színű. *Magyar-Mannheimer Gusztáv* vastagon keni a kencét egykaptafára festett festményein. *Andaházi Kasnya* képei olyanok, mintha homályos, piszkos szemüvegen keresztül nézné olasz tájait. A képfaragók átlagosat nyújtottak. De vajjon a fiatalok hol maradtak?!

A százhuszonkilencedik csoportkiállításon négy festő, két grafikus és egy szobrász ad számot művészi tevékenységéről. Sorrendre nézve *Fried Pált* illeti az első hely. Évek óta nem szerepel pesti kiállításokon. Sajnáljuk elmaradását és örülünk visszatérésének, mert emlékezünk egy-egy hazajöttére, amikor mindig kivételes siker és őszinte elismerés jutott ki neki. *Pohl Hugó* tanítványa s mint ilyen, régebben pásttellet festett. Bátran leírjuk, nálánál bravurosan ezt a hátatlan anyagot

senki nem kezeli. A krétáról tért át az olajfestésre, amely szervesen kapcsolódik régi technikájához. Ez egyúttal magyarázata annak, hogy mindenkitől eltérően bánik az olajfestékekkel, éppoly virtuozitással, mint régi anyagával. Fried Pált festői és rajzbeli készségén kívül a mester-ség szeretete és ismerete jellemzi. Előadásmódja szellemes, szeme és keze nem ismer nehézséget, amelyet fitogtatás és minden verejték nélkül rögzít képeire. A legmodernebb Páris s bár kint él, a szélsőségek nem hatnak rá. Ha helyét akarnók meghatározni, késői impresszionistának mondanánk, aki a látottakat, szemem keresztüli élményeit törekszik közölni, megdöbbentő készséggel. *Román György* a kiállítás másik tehetséges festője, az előbbinek homlokegyenest ellentéte. Romantikából táplálkozik s itt a legszélső határig megy el. Képei néha rémképekké válnak a valóságos suei fantáziával készülnek, melyet ugyan festőileg jól fejez ki, de pesszimizmust, szomorúságot hirdető vásznai szorongó, vígasztalan érzést keltenek a szemlélőben. *Basch Edith* képzett festő, azonban problémánélküli. Illetve festményein olyan művészi megoldást keres, amelyet már mások rég megtaláltak s így nem tud érdeklődést kelteni munkái iránt. *Dési Huber István* is nyitott kapukat dönget. Örökösen egyet hajtogat s ámbár őszinteségét nem vonjuk kétségbe, festését, ezt a kompromisszumot az expresszionizmus és kubizmus között, sokan felelőtlen művészkedésnek nézhetik. *Gergely István* rajzai improvizációk. Akad közte jó is. *Révfy Kádi János* grafikái szeretettel és sok szentimentalizmussal készülnek.

Mikus Sándor portrészorozattal mutatkozik be. A velencei biennálén látott feje (Tomi) nagy ígéret volt, amelyet a fiatal szobrász teljes mértékben beváltott. Emberábrázolása már ma kifejezi, hogy a portré kettős feladatával, amely szerint egyfelől a modellt, másfelől sajátmagát a szobrászt kell megmutatnia, tisztában van. Fejei közül kiemeljük a Fiatal leány és a Fiatal férfi terrakottákat. A plakettek közül a Cuoco címűt mint egészen elsőrangút. A szobrok — bár tudjuk, hogy „nincs jó tanár, csak jó tanítvány“ — Pátzay Pált, Mikus mesterét, mint pedagógust dicsérik.

Jajczay János